

ภาคผนวก ค

คู่มือแนวปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน

แนวปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน

แนวปฏิบัตินี้ได้มาจากข้อสรุปจากงานวิจัยของ ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2554

แนวปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนในชุมชน

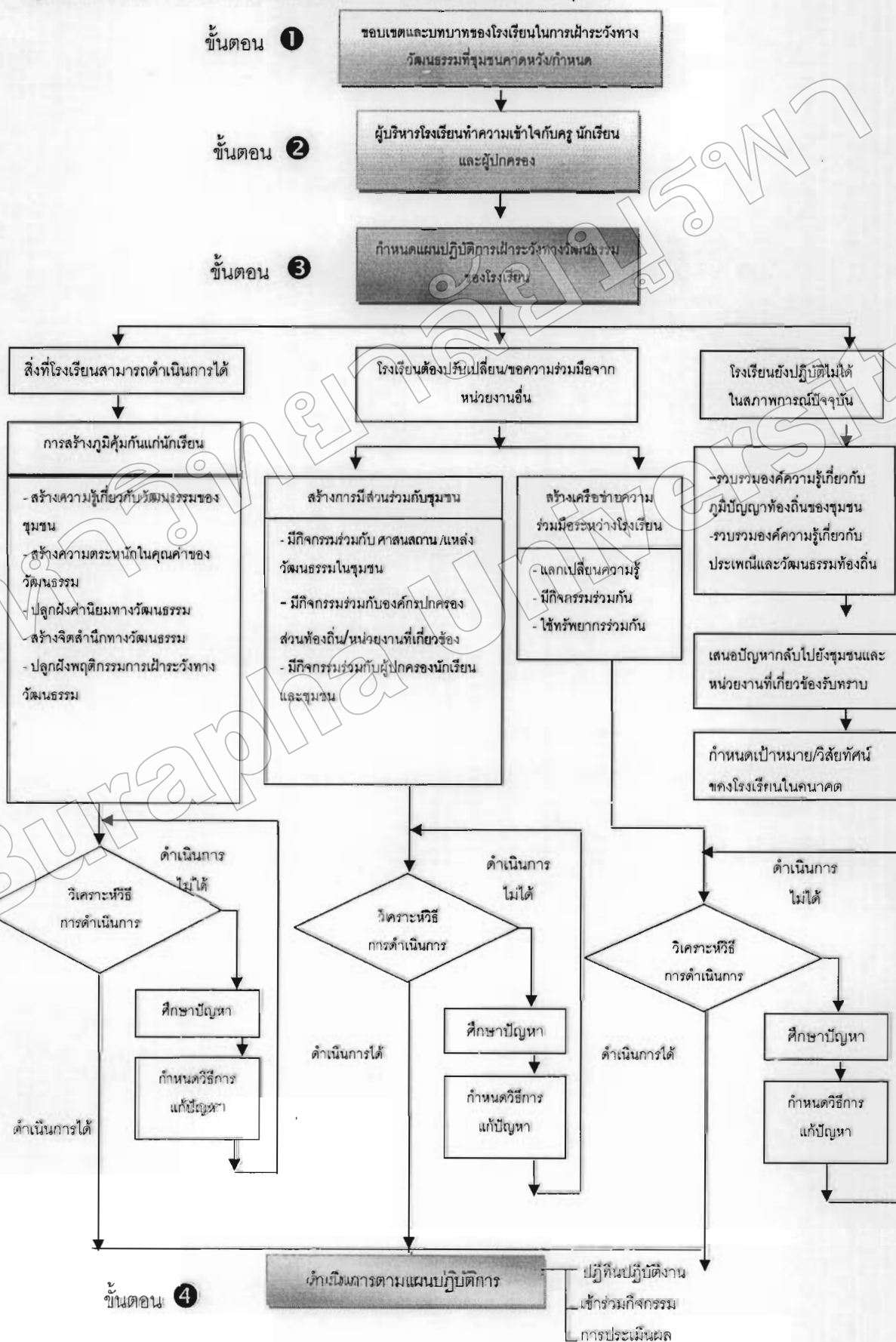
แนวปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนในชุมชนชุดนี้ เป็นผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยของ ญัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ (2554) เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน” ซึ่งทำการศึกษาผลกระทบทางวัฒนธรรมจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนโดยการศึกษาเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของชุมชนทั่วประเทศโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้ตัวอย่างจำนวน 800 คน จาก 16 จังหวัด และนำผลจากการศึกษาเชิงปริมาณมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชนด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ณ โรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชนแห่งหนึ่งโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

รายการหลัก (Main Menu)

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชน (ตอนที่ 1)
2. รูปแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน (ตอนที่ 2)
3. การกำหนดขอบเขตและบทบาทของโรงเรียนในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชน (ตอนที่ 3)
4. ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง (ตอนที่ 4)
5. การกำหนดแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน (ตอนที่ 5)
6. การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน (ตอนที่ 6)
7. การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน (ตอนที่ 7)
8. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน (ตอนที่ 8)
9. ข้อจำกัดในการปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน (ตอนที่ 9)
10. วิธีดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ (ตอนที่ 10)
11. การแก้ปัญหาการสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน (ตอนที่ 11)
12. การแก้ปัญหาการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (ตอนที่ 12)
13. การแก้ปัญหาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน (ตอนที่ 13)

ตอนที่ 2

รูปแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน

ตอนที่ 3

การกำหนดขอบเขตและบทบาทของโรงเรียนในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

แนวปฏิบัติ

1. ศึกษาบริบทของชุมชน เช่น วัฒนธรรมชุมชนที่ได้สูญหายไปแล้ว วัฒนธรรมชุมชนที่คงอยู่และวัฒนธรรมชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง

บริบทของชุมชนที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน (วิถีการกิน การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพของคนในชุมชน) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น และประเพณีทางศาสนา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชน

2. จัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในชุมชน เช่น จัดการสนทนากลุ่ม การระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ หรือจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ

3. กำหนดกรอบงานที่โรงเรียนต้องทำในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม โดยผู้บริหารโรงเรียนทำความเข้าใจกับครู นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อกำหนดบทบาท กิจกรรม และใช้การดำเนินงานของโรงเรียนในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมตามกรอบที่ชุมชนกำหนด

4. ศึกษาถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียนในแต่ละตัวบ่งชี้ของการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมในชุมชนตามกรอบเป้าหมายที่ชุมชนกำหนดขึ้นและจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

5. โรงเรียนพิจารณาศักยภาพการดำเนินการ ดังนี้

5.1 สิ่งที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ทันที เช่น สร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน สร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม และปลูกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม เป็นต้น

5.2 สิ่งที่โรงเรียนต้องปรับให้เหมาะสม เช่น โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับศาสนสถาน แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน เป็นต้น

5.3 สิ่งที่โรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ในปัจจุบันภายใต้ข้อจำกัดของโรงเรียน เช่น บุคลากรงบประมาณ สถานที่

6. กำหนดวิธีการบริหารจัดการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ตอนที่ 4

ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง

หลังจากที่โรงเรียนได้รูปแบบและบทบาทของโรงเรียนในการเฝ้าระวังวัฒนธรรมของชุมชนตามที่ชุมชนกำหนดแล้ว ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมประชุมกับชุมชน ชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับครู นักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับรูปแบบและบทบาทของโรงเรียนในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชน ดังนี้

1. ให้ข้อมูลความต้องการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนจากผลการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน
2. ชี้แจง ทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ภายใต้ขอบเขตและบทบาทของโรงเรียนในชุมชน
3. รับฟังตามความเห็นเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน
4. สรุปความคิดเห็น เป้าหมายและวิธีการปฏิบัติที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินการร่วมกัน
5. กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

ประชุมชี้แจง ทำหนังสือเวียนแจ้งผู้เกี่ยวข้อง กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ชี้แจงหน้าเสาธง

ตอนที่ 5

การกำหนดแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

ผู้รับผิดชอบโครงการเฝ้าระวัง ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดวิธีการดำเนินงานในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมตามแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ดังนี้

1. แผนการปฏิบัติการที่สามารถดำเนินการได้ (ดูตัวอย่างที่ 1)

การสร้างภูมิคุ้มกันตนเองแก่นักเรียนภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. สร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน
2. สร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม
3. ปลุกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม
4. สร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม
5. ปลุกฝังพฤติกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

2. แผนปฏิบัติการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

(ดูตัวอย่างที่ 1) ประกอบไปด้วย

โรงเรียนมีหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน (ตอนที่ 7) ประกอบไปด้วย

1. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับศาสนสถาน/แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน
2. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

โรงเรียนมีหน้าที่สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน (ตอนที่ 8) ประกอบไปด้วย

1. แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย
2. มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย
3. ให้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

3. แผนปฏิบัติการที่โรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ในสภาพการณ์ปัจจุบัน (ดูตัวอย่างที่ 1)

โรงเรียนมีหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย

1. เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
2. เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. พิจารณาจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ตามที่ชุมชนขอความร่วมมือมายังโรงเรียน
5. กำหนดวิธีการประเมินผลกิจกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

1. วิธีการประเมินผลสำหรับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต

และแบบสอบถาม เป็นต้น

2. วิธีการประเมินผลในภาพสรุปรวมแต่ละปีการศึกษา เช่น การจัดทำรายงานสรุปผลการ

ประเมิน เป็นต้น

6. แนวทางการนำผลประเมินมาปรับแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

เช่น นำสิ่งที่โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ ไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

ตอนที่ 6

การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนภายในโรงเรียน

การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนภายในโรงเรียน ประกอบไปด้วย

1. สร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน
2. สร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม
3. ปลุกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม
4. สร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม
5. ปลุกฝังพฤติกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

แนวปฏิบัติ

วิธีการดำเนินการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน

การสร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม การปลุกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม และการสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม เช่น การจัดป้ายนิเทศ การสอดแทรกเนื้อหาความรู้ในวิชาที่ครูสอน ตามปกติ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับชุมชน (ดูตัวอย่างที่ 2)

ปลุกฝังพฤติกรรมการสอดส่องดูแลเกี่ยวกับความประพฤติ การแต่งกาย กริยามารยาท การใช้สารเสพติดและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ) และพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชน (ดูตัวอย่างที่ 2)

ตอนที่ 7

สร้างการมีส่วนร่วม

โรงเรียนสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยโรงเรียนมีส่วนร่วมกับวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรม และ/หรือ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

1. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับศาสนสถาน/ แหล่งวัฒนธรรมชุมชน
2. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

แนวปฏิบัติ

1. มีการประสานงานอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง
2. เชิญผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมจัดกิจกรรมและร่วมรับรู้การจัดกิจกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียน
3. โรงเรียนแสดงความเต็มใจที่จะร่วมมือและเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมทางวัฒนธรรม
4. เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และกิจกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมให้ชุมชน หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

(ดูตัวอย่างที่ 3)

ตอนที่ 8

การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ประกอบด้วย

1. แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย
2. มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย
3. ใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

แนวทางการสร้างเครือข่าย

1. จัดประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ในประเด็นทางวัฒนธรรม
2. วิเคราะห์ปัญหาของแต่ละโรงเรียนในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม
3. กำหนดระดับของความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ในด้านกิจกรรม ทรัพยากร

การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน

4. การสร้างรูปแบบของความร่วมมือ และการบริหารความร่วมมือต่อกันอย่างมีคุณภาพ

(ดูตัวอย่างที่ 4)

ตอนที่ 9

ข้อจำกัดในการปฏิบัติการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนในชุมชน

ในสิ่งที่โรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ในสภาพการณ์ปัจจุบันเนื่องจากข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากรงบประมาณ สภาพแวดล้อม ความร่วมมือของชุมชนและวิธีการปฏิบัติของโรงเรียน เป็นต้น ประเด็นสำคัญที่จำเป็นสำหรับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนควรดำเนินการแต่อาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่

1. การรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
2. การรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. วิธีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. เสนอประเด็นปัญหากลับไปให้ชุมชนร่วมกันพิจารณาหาทางออก
2. ปรับเป้าหมาย หรือวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในอนาคต
3. ปรับปรุงกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียนในชุมชน
4. หาวิธีการอื่น ๆ มาทดแทนการปฏิบัติหรือกิจกรรมที่มีปัญหา เช่น การผลิตสื่อ DVD แทนการจัดกิจกรรม การจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และการสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ
5. การสร้างความร่วมมือที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น

(ดูตัวอย่างที่ 5)

ตอนที่ 10

ใช้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

หลังจากวิเคราะห์วิธีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ
ฝ่ายะวังทางวัฒนธรรมของโรงเรียนในชุมชน และพบว่าสามารถดำเนินการได้แล้ว/หรือแก้ปัญหา
ได้แล้ว โรงเรียนควรดำเนินการในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้นเป้าหมายที่ผลการฝ่ายะวังทางวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้น
2. เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
และเป็นการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางวัฒนธรรมของชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน
ในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น/ชุมชน
3. กำหนดใช้การประเมินผลการฝ่ายะวังทางวัฒนธรรมในแต่ละกิจกรรมย่อยและ
ภาพรวมของผลที่เกิดขึ้นในแต่ละภาคการศึกษาหรือแต่ละปีการศึกษา

แนวปฏิบัติ

1. โรงเรียนและชุมชนร่วมกันกำหนดการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยกำหนด
รวมทั้งภาค/ปีการศึกษา ตามเป้าหมายการฝ่ายะวังทางวัฒนธรรม
2. โรงเรียนนำภาพรวมมาเป็นประเด็นหลักในการกำหนดวิธีปฏิบัติในกิจกรรมทาง
วัฒนธรรมแต่ละกิจกรรมของแต่ละช่วงเวลาและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน
3. กำหนดวิธีการประเมินผลของแต่ละกิจกรรม เช่น การประเมินผลการสอดแทรกใน
เนื้อหาวิชาที่เรียนตามหลักสูตร การประเมินผลหลังสิ้นสุดกิจกรรมร่วมกับชุมชนแต่ละกิจกรรมและ
การประเมินสรุปรวมแต่ละภาค/ปีการศึกษา
4. นำผลการประเมินการฝ่ายะวังทางวัฒนธรรมจากกิจกรรมแรก ๆ ไปปรับปรุงการ
จัดกิจกรรมในครั้งต่อ ๆ ไป

(ดูตัวอย่างที่ 6)

ตอนที่ 11

การแก้ปัญหาการสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน

ในกรณีที่เกิดการวิเคราะห์การดำเนินงานพบว่า การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ ควรมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีแนวทางดังนี้

1. พิจารณาตัวบ่งชี้ตามโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบกับวัฒนธรรมในชุมชน (ตอนที่ 1)
2. การสร้างภูมิคุ้มกันตามตัวบ่งชี้ในโมเดลเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่ได้รับผลทางตรงจากปัจจัยทางการศึกษาและปัจจัยทางศาสนา (ตอนที่ 1)

แนวทางการศึกษาปัญหา

1. โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงควรพิจารณาวิธีการใช้ในการสร้างความรู้ สร้างความตระหนัก การปลูกฝังค่านิยม การสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังพฤติกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมให้นักเรียน
2. สถาบันทางศาสนา ควรพิจารณาวิธีการส่งเสริมในด้านความตระหนัก ค่านิยม และจิตสำนึกทางวัฒนธรรมให้นักเรียน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมให้นักเรียน
2. สถาบันทางศาสนา ควรพิจารณาวิธีการส่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรมร่วมกับโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา
3. ควรมีการประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียนกับสถาบันทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยกันเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 12

การแก้ปัญหาการสร้างร่วมมือกับชุมชน

ผลการวิเคราะห์การดำเนินการสร้างร่วมมือกับชุมชน เมื่อพบว่าไม่สามารถดำเนินการได้ ควรมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีแนวทาง ดังนี้

1. พิจารณาตัวบ่งชี้ตามโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลกับวัฒนธรรมในชุมชน (ตอนที่ 1)
2. ความร่วมมือของชุมชนตามตัวบ่งชี้ในโมเดลเป็นปัจจัยทางสังคมซึ่งได้รับผลทางตรงจาก ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางศาสนา ปัจจัยด้านประชากรและปัจจัยทางเศรษฐกิจ

แนวทางการศึกษาปัญหา

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานเกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนอื่น ๆ องค์กร/ สถาบันทางการเมืองหรือปกครอง สถาบันทางศาสนา กลุ่มประชาชนและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ (ธนาคาร สถาบันการเงิน สถาบันการค้า และหน่วยธุรกิจต่าง ๆ) พิจารณารว่าปัญหานั้นเกิดขึ้นจากอะไร ซึ่งอาจเป็นการประชาสัมพันธ์การเข้าถึง การสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วม การประสานงาน การใช้บริการ และข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมตามลักษณะเฉพาะขององค์กร/ สถาบันเหล่านั้น (การรักษาความปลอดภัย ความลับ การแข่งขันและอื่น ๆ)

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ปรับปรุงวิธีการเข้าถึงองค์กร/ สถาบันเหล่านั้นอย่างเหมาะสมทั้งการเป็นผู้รับและผู้ให้
2. การขอความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ควรสอดคล้องกับความเป็นไปได้และข้อจำกัดขององค์กร/ สถาบันเหล่านั้น
3. การสร้างการมีส่วนร่วมควรอยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่รบกวนองค์กร/ สถาบันเหล่านั้นมากเกินไป และตั้งอยู่บนฐานของความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กร/ สถาบันนั้น ๆ

ตอนที่ 13

การแก้ปัญหาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน เมื่อพบว่าไม่สามารถดำเนินการได้ ควรมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีแนวทาง ดังนี้

1. พิจารณาดำรงชีวิตตามโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลกับวัฒนธรรมในชุมชน (ตอนที่ 1)

2. ความร่วมมือของชุมชนตามตัวบ่งชี้ในโมเดลเป็นปัจจัยทางสังคมซึ่งได้รับผลทางตรงจากปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางศาสนา ปัจจัยด้านประชากรและปัจจัยทางเศรษฐกิจ

แนวทางการศึกษาปัญหา

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการศึกษา (หลักสูตรวิธีการสอน กิจกรรมทางการศึกษา นโยบายของโรงเรียน) ปัจจัยทางการเมือง (นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ปัจจัยทางศาสนา (สถาบันศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม แนวปฏิบัติ) ปัจจัยด้านประชากร (ชาติพันธุ์ อาชีพ การตั้งถิ่นฐาน) และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (หน่วยธุรกิจ สถาบันการเงิน) ในสังคมเกี่ยวข้องเพียงใด และในประเด็นใดบ้าง

แนวทางการแก้ปัญหา

1. พิจารณาการเข้าถึงโรงเรียนที่เป็นเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

2. จัดกิจกรรมที่สร้างความตระหนักการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมร่วมกัน

3. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมเพราะการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมร่วมกัน

4. เปิดโอกาสให้หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานทางการเมือง สถาบันทางศาสนา ประชาชนและสถาบันทางเศรษฐกิจ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน

ตัวอย่างที่ 1

แผนปฏิบัติการการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน

1. แผนปฏิบัติการที่สามารถดำเนินการได้	วิธีการดำเนินการ
การสร้างภูมิคุ้มกันตนเองแก่นักเรียนภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1. สร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน 2. สร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม 3. ปลุกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม 4. สร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม	1. การจัดป้ายนิเทศ/บอร์ดนิทรรศการ 2. สอดแทรกเนื้อหาในวิชาที่ครูสอนตามปกติ 3. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4. ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับชุมชน 5. จัดทำเอกสารเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน
5. ปลุกฝังพฤติกรรมการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม	ปลุกฝังพฤติกรรมการสอดส่องดูแลเกี่ยวกับความประพฤติ การแต่งกาย กิริยามารยาท การใช้สารเสพติดและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ(อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ) และพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมให้กับนักเรียน ภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ทางวัฒนธรรม
2. แผนปฏิบัติการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	วิธีการดำเนินการ
โรงเรียนมีหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับวัด/ศาสนสถาน/แหล่งวัฒนธรรม 2. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับผู้ประกอบการนักเรียนและชุมชน	โรงเรียนมีส่วนร่วมด้วย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรม และ/หรือ เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
โรงเรียนมีหน้าที่สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ประกอบด้วย 1. แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย 2. มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย 3. ใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย	โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน มีการ ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ
3. แผนปฏิบัติการที่โรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ในสภาพการณ์ปัจจุบัน	วิธีการดำเนินการ
โรงเรียนมีหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย 1. เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน 2. เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น	1. รวบรวมองค์ความรู้ที่มีในชุมชน เช่น การจัดทำเอกสาร ภาพถ่าย และสื่อต่าง ๆ 2. จัดทำคลังข้อมูลในชุมชน พัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยี 3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน

ตัวอย่างที่ 2

กิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองแก่นักเรียน ประกอบด้วย การสร้างความรู้ การสร้างความตระหนัก การปลูกฝังค่านิยมและการปลูกจิตสำนึกทางวัฒนธรรม ภาพที่ (1) และ (2) เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ภาพที่ (3) และ (4) จัดกิจกรรมในโรงเรียน ภาพที่ (5) สอดแทรกเนื้อหาในวิชาที่ครูสอนตามปกติ ภาพที่ (6) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

ตัวอย่างที่ 3

กิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมกับศาสนสถาน/ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ภาพที่ (1) มีกิจกรรมร่วมกับศาสนสถาน ภาพที่ (2) มีการประชุมร่วมกันระหว่างวัด ชุมชนและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาพที่ (3) (4) (5) และ (6) มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างศาสนสถาน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

ตัวอย่างที่ 4

กิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ภาพที่ (1) มีการประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย วัดและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาพที่ (2) - (5) มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

ตัวอย่างที่ 5

กิจกรรมทดแทนการจัดกิจกรรมเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมเมื่อโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรม

ภาพที่ 1 การใช้เว็บไซต์เผยแพร่กิจกรรมทางวัฒนธรรม ภาพที่ 2 เฟสบุ๊คเผยแพร่กิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ภาพที่ 3 แผ่นซีดีและหนังสือรวบรวมเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน และ ภาพที่ 4 เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชน

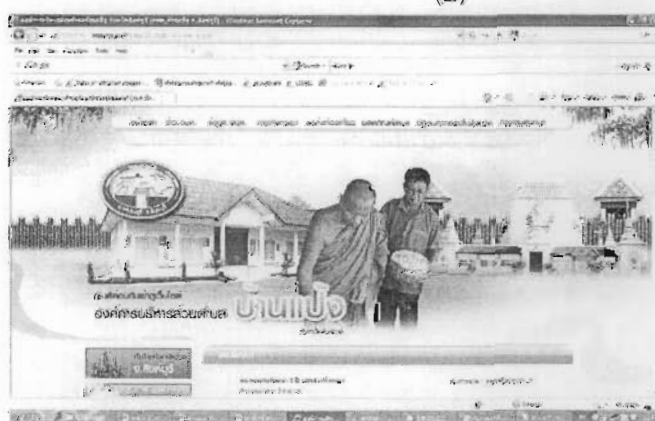
(1)

(2)

(3)

(4)

แหล่งข้อมูล : เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง และเฟสบุ๊คโรงเรียนบ้านแก่ง

ตัวอย่างที่ 6

มิถุนายน 2554

อา	จ	อ	พ	พฤ	ศ	ส	วันที่	รายละเอียด
				1	2	3	4	9 มิ.ย.54 วันไหว้ครู
								17 มิ.ย.
5	6	7	8	9	10	11		54 พระธรรมทูตบรรยายธรรม
								24 มิ.ย.
12	13	14	15	16	17	18		54 กิจกรรมวันสุนทรภู่

ปฏิทินปฏิบัติงานทางวัฒนธรรมของโรงเรียนร่วมกับชุมชน

ลำดับ	รายการ	วันที่	กิจกรรม	งบประมาณ	บุคลากร	ประโยชน์ได้	ความร่วมมือกับชุมชน	ทำ	ไม่ทำ	กิจกรรมทดแทนจัดร่วมกับอบต.
1	วันไหว้ครู	9 มิ.ย.54	- ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันร่วมแสดงมุทิตาจิต - มีพิธีไหว้ครู - จัดประกวดพานไหว้ครู	1,500	ครูทุกคน	- เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ถึงบุคคลของครู - เป็นการสืบสานพิธีกรรมที่เป็นประเพณีของไทยที่นิยมปฏิบัติมาแต่สมัยโบราณ	-	✓		-
2	การเผยแพร่พระพุทศานารของพระธรรมทูต	17 มิ.ย.54	- พระธรรมทูตแสดงธรรมเกี่ยวกับคุณธรรมที่พึงปฏิบัติ ได้แก่ ความประหยัด และความซื่อสัตย์สุจริต	ไม่มี	ครูทุกคน	- ได้รับความรู้ในเรื่องของความประหยัดอดออม การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริตในการเรียนและการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ	-	✓		-
3	วันสุนทรภู่ 26 มิ.ย.54	24 มิ.ย.54	- สอดแทรกเนื้อหาความรู้ในวิชาเรียน - การประกวดคำกลอนทำนองเสนาะ - การประกวดเรียงความ - การประกวดแต่งกายตามวรรณคดี - การประกวดร้องเพลงไทยลูกทุ่ง	ไม่มี	-กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูทุกคน	- นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติและผลงานของสุนทรภู่ - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาไทย - ได้รับความสนุกสนานและได้ใกล้ชิดกับชุมชน	ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียน กิจกรรมการแสดงผลงานนักเรียน	✓		ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบต.

ภาคผนวก ง

หนังสือให้อนุญาตให้ระบุชื่อและภาพกิจกรรมในรายงานการวิจัย

ที่ สท ๗๓๑๐๑/๕๗๔

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปง
ถนนสิงห์บุรี - วัดตราขู สท. ๑๖๑๒๐

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง อนุญาตให้ระบุชื่อและภาพกิจกรรมในรายงานการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้วยนางณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ นิสิตระดับชั้นปริญญาตรี สาขาวิชาวิจัย วัฒน และสถิติการศึกษา ได้มาจัดกิจกรรมและทำการวิจัยเรื่อง “การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน” โดยได้จัดกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปง รับผิดชอบ ระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน ถึง ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ นั้น

บัดนี้ งานวิจัยของนิสิตดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปงเห็นว่างานวิจัยข้างต้น มีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปงจึงอนุญาตให้ระบุชื่อชุมชนและภาพกิจกรรมของการดำเนินการครั้งนี้ในงานวิจัยของนิสิตเพื่อเผยแพร่ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอนก พิศแพว)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปง

ปฏิบัติราชการแทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปง

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

โทรศัพท์ ๐-๓๖๕๕-๘๑๘๕

โทรสาร ๐-๓๖๕๕-๘๘๗๕

ที่ ศธ 04235.112/275

โรงเรียนบ้านเป็งวิทยา

อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16120

30 พฤศจิกายน 2554

เรื่อง อนุญาตให้ระบุชื่อและภาพกิจกรรมในรายงานการวิจัย

เรียน คณะคณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้วยนางณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ นิสิตระดับคุุณยบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผล และสถิติ การศึกษา ได้มาชักกิจกรรมและทำการวิจัยเรื่อง “การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน” โดยได้จัดกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนบ้านเป็งวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นั้น

บัดนี้ งานวิจัยของนิสิตดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ทางโรงเรียนเห็นว่าการวิจัยข้างต้น มีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการอย่างยิ่ง โรงเรียนจึงอนุญาตให้ระบุชื่อโรงเรียนและภาพกิจกรรมของการดำเนินการครั้งนี้ในงานวิจัยของนิสิต เพื่อเผยแพร่ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชัย ศรีทับทิม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเป็งวิทยา

งานธุรการ

โทร. 036-599-411